

3. Мікрофон

Дає змогу кожному висловити свою думку з приводу чогось. Правила проведення такі: говорити має тільки той, у кого символічний мікрофон, висловлені думки не коментуються, під час виступу ніхто не має права перебивати, перепитувати [1].

Таким чином, впровадження інтерактивних технологій у викладання навчальних модулів медико-біологічного напрямку, сприяє оптимізації набуття фахових компетентностей в процесі професійної підготовки майбутніх учителів.

Перспективами подальших досліджень є поетапна розробка і впровадження інтерактивних технологій у викладанні всіх навчальних модулів медико-біологічного напрямку для майбутніх вчителів.

Література

1. Варзацька Л., Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади // Дивослово // 2005- №5
2. Шарко В.Д. Сучасний урок // Технологічний аспект // Посібник для вчителів та студентів – Київ, 2007. С. 176-180
3. Батальщикова Е.Ю. Педагогічні умови та концептуальні положення підготовки майбутніх вчителів гуманітарних дисциплін до професійної діяльності на засадах інтерактиву – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpu/2010_4/files/20-26.pdf

УРОКИ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЕТИКИ У СВІТСЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЯК ПРОЯВ ПОСТСЕКУЛЯРНОЇ ПАРАДИГМИ

*П.А. Кравченко, І.В. Загребельний
м. Полтава, Україна*

Протягом двох тисячоліть свого існування християнство зазнало чимало трансформацій. Змінити форму задля того, щоби зберегти зміст – саме така метода, очевидно, допомогла Церкві залишатися не лише фактом, але і фактором у той час, коли з земної кулі зникали цілі народи, королівства, імперії. Відчуття духу часу, врахування мінливих історичних обставин є надзвичайно важливими для проповіді вічних істин, несення Благої Новини.

Про відповідність форм буття Церкви та парадигми, у котрій їй доводиться існувати, дуже влучно зауважив Йозеф Ратцінгер. «Звичайно, це правда, – зазначає богослов, – що той, хто намагається говорити про віру серед людей сучасного способу життя та мислення, і справді може виявитися клоуном чи радше тим, хто, вийшовши з античного саркофагу, ввійшов у наш сьогоденний світ, зберігши вбрання і спосіб мислення античності, і не може зрозуміти цього світу, а світ не може зрозуміти його» [2, с.35]. Навряд чи проповідь клоуна принесе позитивні плоди...

Вище зазначене варто враховувати при обговоренні проблеми християнської освіти у світських (державних) навчальних закладах. Передусім потрібно чітко визначитися з інтенціями, котрі вкладаються в намагання запровадити до шкільного курсу дисципліни на кшталт предмету «Біблійна історія та християнська етика». Позаяк подібні освітні нововведення мають двох ініціаторів – державу і Церкву – необхідно говорити про наміри кожного з них. В ідеалі, держава, навіть будучи світською, зацікавлена у підтриманні певного рівня моралі своїх громадян, тобто їй потрібна не святість, а середні показники моральності. Церкві, очевидно, теж не є чужими ці показники, адже її завдання – бути «сіллю світу цього». Та не менш важливою для неї є безпосередня місіонерська діяльність, «ловіння душ», реєвангелізація, по суті, постхристиянського суспільства. Чи відповідає запровадження уроків християнської етики реалізації означених щойно інтенцій?

Якщо говорити про місіонерську діяльність, то в уроках християнської етики дуже важко розглядити «ловіння душ», тим більше – у дехристиянізованих регіонах Центральної та Східної України. Для навернення недостатньо сухого шкільного курсу, для нього необхідна

харизматична проповідь. Водночас культивування моральних норм з апеляцією до релігії з одного боку і без внутрішнього релігійного навернення – з іншого, більш за все не принесе вагомого позитивного результату. А от шкоду принести може, і цією шкодою є продукування номінального християнства, творення ерзацу релігійного відродження. Це, зрештою, цілком уписується в рамки постсекулярності.

Постсекулярність, про яку заговорили після виступу Юргена Габермаса «Віра і знання», не означає зупинки процесу секуляризації і «зняття» самої секулярності. Вона, на нашу думку, швидше означає новий тип секуляризації. Якщо в умовах класичної секуляризації релігія витісняється на маргінес суспільного життя, то постсекулярність передбачає її повернення, «деприватизацію» (Хосе Казанова), щоправда у спотвореному вигляді. Витісна на маргінес суспільного життя релігія може зберігати власну чистоту і навіть переживати специфічне «катакомбне» піднесення. Натомість в умовах постсекулярності релігія перетворюється на власний симулякр [Див. детальніше: 5].

Теоретично, культивування здорових, згідних із християнським віровченням етичних норм у школі можливе. Це, у першу чергу, стосується питань, пов'язаних із сексуальністю: дошлюбні статеві зв'язки, контрацепція, аборти, гомосексуалізм тощо. Однак, якщо учень не є практикуючим християнином, для нього не матимуть сенсу аргументи на кшталт «Дошлюбні статеві зв'язки – це погано, бо так говорить Церква». Навпаки, доносячи до юних умів та сердець християнські етичні норми, потрібно апелювати не до релігії, а до прагматичних, навіть, певною мірою, утилітарних аргументів. Щоправда, і в даному випадку ми натрапляємо на казус: який сенс на уроках етики засуджувати, приміром, аборти чи гомосексуалізм у той час, коли сама держава визнає право на аборт і є досить конформістською відносно гомосексуального політичного лобі?

Свого часу Ф. Ніцше констатував, що «Бог помер»; «до померлого Бога приєдналася держава» – слушно зауважив наш сучасник З. Бауман, маючи на увазі те, що держава перестала визначати позитивні етичні стандарти. Ці дві «смерті» Церква зобов'язана враховувати, якщо хоче дивитися на світ реалістично і нести у цей світ своє вчення. Тобто Церкві необхідно стерегтися «рожевих окулярів» і не намагатися діяти так, як можна було діяти у ХІХ ст., коли не було розділення держави і Церкви, а християнство для більшості населення було аксіомою.

Український філософ і богослов о. Гавриїл Костельник в одній зі своїх останніх робіт, що мала назву «Священик наших часів», дав дуже слушну характеристику сучасного йому душпастиря: «Православний священик – взагалі тяжкий, неповоротний тип у нинішньому світі... Він привик до того, що він завжди зодягнений 'на показ', тому вже і вся психіка його просякла тим почуттям – 'на показ', на святий показ, а не 'до роботи'. Він, навіть, коли йде по вулиці, несе руки коло себе, як перед престолом у церкві стоїть, бо знає, що на нього всі звертають увагу. А ще додайте йому нагрудний хрест і монаший клобук - як єпископи ходять... Як же такий служитель Церкви може наслідувати ап. Павла 'всім вся бих'?» [Цит.за: 3]. На жаль, ця робота так і залишилася доступною лише у рукописі, хоч її актуальність аж ніяк не стала меншою, ніж у момент її написання.

Костельник узагалі був противником «кастовості» священиків, уважаючи, що часи, коли така «кастовість» приносила позитивні плоди, в епоху демократизації остаточно канули в Лету. Увесь критичний період своєї творчості він шукав шляхів до оновлення християнської релігії заради того, щоб дати їй нове дихання. Зараз же представники Церкви, підтримуючи ідею уроків християнської етики у державних школах, знову відтворюють собою «тяжкий, неповоротний тип у нинішньому світі», бояться «роботи» і діють «на показ». Зрештою, постсекулярність – це елемент Постмодерну, останній же характеризується тим, що у ньому все на показ, все є знаком, котрий ні до чого не відсилає і своєю наявністю лиш приховує факт відсутності...

Як і в багатьох інших країнах, в Україні постсекулярність нерідко утверджується у формі номінального християнства. Сьогодні багато людей заявляють про своє «християнство», будучи далекими від духу цієї релігії, не знаючи її віровчення і не

здійснюючи елементарної культової практики. Цілком нормальним явищем у житті сучасної України є «християнка» типу пристарілої жіночки, котра в минулому була функціонером компартії, не зреклася своїх поглядів і продовжує мати прокомуністичні симпатії, говорить, що прочитала Біблію, інколи ходить до церкви і поститься (не розуміючи, звісно, різниці між постом і дієтою)... Інший приклад – молоді особи, котрі, оформлюючи сторінку в соціальній мережі, у графі «релігійні погляди» пишуть «крестьянка» (реальні приклади з життя!). Уроки християнської етики лиш сприятимуть збереженню такого стану речей.

Цікаво, що «християнська освіта» у державних навчальних закладах цілком мирно співіснує із пропагандою ворожих християнству ідей (приміром, із гендерною пропагандою). Це знову ж таки доводить той факт, що подібні форми «духовного відродження» нашої країни на загал існують у руслі постсекулярності і вписуються у логіку Постмодерну, котрий характеризується еклектикою і засиллям симулякрів. В умовах Постмодерну не буде нічого дивного у тому, що один і той самий учитель-предметник спочатку говоритиме учням про християнські моральні норми, а потім, на уроці толерантності, розповідатиме їм, що існує не дві статі, а, як мінімум, сім «гендерних ролей», і що статеві збочення насправді є такою ж нормальною річчю, як і гетеросексуальність.

Не можна апріорі відкидати сценарій «християнської реконквісти» у нашій країні. Існує певна ймовірність того, що в Україні встановиться консервативний режим, який посправжньому дбатиме про духовність української нації. Та наразі панівною ідеологією є лібералізм, і введення уроків християнської етики за таких умов – це ніщо інше, як профанація. Замість того, щоб підтримувати цю профанацію, Церква мала б наполегливо шукати нову модель виконання власної місії.

Коментуючи обрання нового Римського Папи, сучасний польський філософ Яцек Бартизель зробив дуже слушне зауваження про те, що християнам варто змиритися з кінцем «катехонічного християнства». «Тому я не сподівався би, – говорить Бартизель, – на те, що новий Папа поверне Тіару: не пасує вона, зрештою, до наслідувача Бідаки з Азижу... Якщо, отже, християнство перестане вже бути катехонічним, то... може це означати лише одне – настає еон християнства апокаліптичного, Церкви Останніх Днів. В певному сенсі, хоч в рамках засадничо лінійного порядку історії світу, це означає замкнення кола до початків християнства; в тому значенні, що повернемося швидкими кроками в час, в якому християнство знову стає для світу *superstitio malefica* ("злочинним забобоном"), викорінюваним силою закону.

Папа Франциск, отже "папа убогих", відкриває може вже той останній етап, в якому якщо не він сам, але якийсь з його близьких наступників, стане викинутим світом зі всіх ознак влади, вигнаний зі столиці, стане навіть *Papa Incognitus*, що слідуватиме тернистими стежками, як той останній "Бенедикт Авін'йонський" з повісті *Распая...* Як (в "Повісті про Антихриста" Соловйова) Папа Петро II разом із старцем Іоанном і доктором Паулі, які розпізнали, що *Tu es Petrus*, а також тією жменькою, що творить істинну Церкву, останніх християн...» [1].

Отож, сьогодні перед Церквою (а точніше – перед конфесійно роздрібненими християнами України) стоїть дилема: або профанація, або тверезий аналіз існуючої ситуації і творчий пошук оптимальної моделі несення Благої Новини. Модерн був епохою секуляризації, Постмодерн відкриває собою простір симулякризації релігії. Однак сприятлива для релігії парадигма, як зазначав Александр Дугін, «це вільний вибір, і він існує не в минулому, а зараз» [4, с. 56].

Література

1. Бартизель Я. До нового еону християнства? [електронний ресурс] / Яцек Бартизель; пер. з пол. Олександра Маслака. – Режим доступу: <http://oles-maslak.livejournal.com/282721.html>

2. Венедикт XVI. Сіль землі: Християнство й Католицька Церква в XXI столітті. Розмова Петера Зевальда з Йосифом Рацінгером / Пер. з нім. О. Конкевича. – Львів: Місіонер, 2007. – 282 с.

3. Гірник О. Філософська та богословська діяльність Г. Костельника у 1939-1948 рр. [електронний ресурс] / Олег Гірник. – Режим доступу: http://www.vesna.org.ua/txt/hirnyk/kostelnyk_lohika.doc

4. Дугин А. Постфілософія. Три парадигми в історії мислі / А. Дугин. – М.: Евразийское движение, 2009. – 744 с.

5. Загребельний І. Секуляризм, десекуляризація, постсекулярність: до проблеми релігійної характеристики сьогодення [електронний ресурс] / Ігор Загребельний. – Режим доступу: <http://www.religion.in.ua/main/20718-sekulyarizm-desekulyarizaciya-postsekulyarnist-do-problemi-religijnoyi-xarakteristiki-sogodennya.html>

ЗНАЧЕННЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ОСНОВ БІОЕТИКИ ПРИ ВИВЧЕННІ МЕДИЧНОЇ ГЕНЕТИКИ

*М.Г. Кравчук, Н.М. Димар, С.І. Поліник
м. Київ, Україна*

Сучасна вища медична освіта передбачає підготовку фахівця медичної справи, який повинен оволодіти не лише фундаментальними знаннями, але й водночас стати високогуманною, моральною і чуйною людиною з високою професійною компетентністю. Останні тенденції розвитку вітчизняної медичної освіти передбачають наближення її до європейських стандартів, тому імплементація принципів біоетики у навчальний процес при підготовці майбутнього медика набуває особливої актуальності [2].

Завданням біоетики як науки є вирішення проблем ставлення до життя людини у всіх його проявах, аналіз моральності людських дій як у медико-біологічній сфері, так і в системі охорони здоров'я в цілому [5]. Основні принципи та правила біоетики були запропоновані наприкінці 1970-х років американськими дослідниками Т. Бочампом та Дж. Чілдрессом. Вони базуються на очевидних судженнях: поваги до автономії особистості, "не нашкодь", "роби благо", "справедливості", "правдивості", "приватності", "конфіденційності" [3].

Оскільки біоетика є міждисциплінарною наукою, вона поєднує сфери діяльності фахівців медико-біологічного профілю та юристів, політиків, філософів, економістів, соціологів. Активне впровадження у практичну діяльність медичних працівників біоетичних принципів є важливим для забезпечення належних якості та ефективності діагностики, лікування, реабілітації і профілактики хвороб, збереження та зміцнення здоров'я населення [5].

При підготовці майбутніх спеціалістів-медиків у перший рік навчання у вищому медичному навчальному закладі під час вивчення фундаментальних природничо-наукових дисциплін застосовується активне впровадження сучасних досягнень біології у навчальний процес. Вже на цьому етапі слід розпочинати ознайомлення студентів з основними нормами і принципами біоетики, зокрема з тими правовими документами, які містять етичні та юридичні норми стосовно проведення діагностичних заходів та втручань в організм пацієнта з лікувальною метою.

Особливо важливою є впровадження принципів біоетики у навчальний процес в ході вивчення медичної генетики, адже можливість маніпуляцій з геномом людини, сучасні досягнення генної інженерії, застосування генотерапії можуть мати не лише позитивні наслідки, але й створювати небезпеку. Слід акцентувати увагу студентів на тому, що можливості реалізації проектів в галузі молекулярної біології і генетики, виникнення генної інженерії і нових медичних технологій змінюють уявлення про такі фундаментальні цінності як "народження", "життя" і "смерть". Розшифрування геному людини та проведення маніпуляцій з її спадковим матеріалом, завдяки застосуванню сучасних методів біоінженерії відкривають широкі можливості для терапевтичних дій у сфері корекції вроджених вад розвитку і патологій, а також терапії спадкових хвороб. Саме при проведенні таких біомедичних маніпуляцій слід дотримуватись принципів біоетики, які викладені у таких основних документах як "Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації: